

Szanowni Państwo!

Piąty numer czasopisma „Terroryzm – studia, analizy, prewencja” (T-SAP) ukazuje się w dwudziestą rocznicę ataków terrorystycznych na madrycki system transportu miejskiego. Tragiczne wydarzenia z 11 marca 2004 r. pozostają dotychczas największym pod względem liczby ofiar śmiertelnych i rannych zamachem na terytorium Unii Europejskiej. Ich zaistnienie przyczyniło się do opracowania unijnych ram polityki antyterrorystycznej. Utworzono wówczas m.in. stanowisko europejskiego koordynatora do spraw zwalczania terroryzmu oraz przyjęto pierwszy plan działania UE w zakresie zwalczania terroryzmu. Kilkanaście miesięcy po tych atakach w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego powstał Departament Przeciwdziałania Terroryzmowi – odrębny pion do spraw walki z terroryzmem. Co roku dzień 11 marca przypomina o konieczności kontynuowania działań przeciwko ekstremizmowi i terroryzmowi oraz potrzebie zwiększania w społeczeństwie świadomości na temat tych zagrożeń. W celu upamiętnienia ofiar zamachu w Madrycie, wśród których było czworo Polaków, 11 marca jest obchodzony Europejski Dzień Pamięci o Ofiarach Terroryzmu. Przypomnieniem tych wydarzeń rozpoczynamy kolejne wydanie T-SAP. W artykule pt. *Dwadzieścia lat od ataków w Madrycie. Problematyka bezpieczeństwa antyterrorystycznego Hiszpanii* znajdują Państwo opis przebiegu ataków oraz analizę ich skutków politycznych i społecznych.

W tym numerze została również omówiona działalność Grupy Wagnera w Afryce oraz jej wpływ na walkę z terroryzmem na tym kontynencie z uwagi na to, że w ostatnich latach obecność rosyjskich najemników znacznie się tam zwiększyła. Liczymy, że opracowanie ponownie wywoła dyskusję

o zasadności umieszczania tego typu podmiotów na unijnej liście organizacji terrorystycznych.

Kolejny artykuł, do którego lektury chcielibyśmy Państwa zaprosić, to pierwsza w Polsce naukowa analiza szczególnych indywidualnych środków ograniczających przyjętych w RP w kontekście wojny w Ukrainie i sytuacji w Białorusi. W tekście zostały omówione relacje między krajowymi a unijnymi środkami ograniczającymi oraz przesłanki do wpisu podmiotów wspierających rosyjskie działania w Ukrainie na obowiązującą w Polsce listę sankcyjną.

Ostatnie miesiące przyniosły najbardziej dynamiczny rozwój technologii sztucznej inteligencji. W artykule poświęconym dużym modelom językowym, takim jak ChatGPT, autorzy opisują nowe możliwości, jakich dostarczają tego typu nowoczesne technologie, oraz wskazują, jak mogą zostać wykorzystane w terroryzmie dżihadystycznym i przestępczości.

Zachęcamy także do zapoznania się z recenzją monografii pt. *Systemy autonomiczne w działaniach na morzu*. Jest to pierwsze opracowanie w języku polskim, które tak wyczerpująco omawia wyzwania związane z ochroną portów morskich oraz morskiej infrastruktury strategicznej przed wrogim wykorzystaniem autonomicznych pojazdów pływających do działań sabotażowych i aktywności terrorystycznej.

Dzięki stworzeniu w ramach T-SAP przestrzeni do dyskursu o tym, jak zapobiegać oraz przeciwdziałać zagrożeniom o charakterze terrorystycznym i zwalczać je, czasopismo służy inicjowaniu rzeczowych dyskusji wśród ekspertów do spraw bezpieczeństwa. Zapraszamy do lektury tekstu na temat konieczności wypracowania nowego podejścia do oceny ryzyka w odniesieniu do infrastruktury krytycznej w świetle zagrożeń asymetrycznych i terroryzmu. Szczególną rolę w tych działaniach odegra standaryzacja i certyfikacja rozwiązań organizacyjno-technicznych wynikających z dyrektywy CER, w tym technicznych środków zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego.

Polskie instytucje państwowe, ośrodki badawcze czy think tanki biorą udział w wielu inicjatywach antyterrorystycznych finansowanych ze środków UE i NATO. Chcielibyśmy, aby efekty tych przedsięwzięć były prezentowane również na łamach

T-SAP. Jednym z nich jest projekt APPRAISE będący elementem budowania systemu bezpieczeństwa przestrzeni publicznych.

W ostatniej części czasopisma publikujemy wywiad z byłym doradcą prezydenta USA do spraw terroryzmu, który opowiedział o zmianach w walce z terroryzmem w Stanach Zjednoczonych wprowadzonych po zamachach z 11 września 2001 r. oraz podzielił się ponadtrzydziestoletnim doświadczeniem zdobytym w czasie służby.

Zapraszając do lektury piątego numeru T-SAP, wyrażam nadzieję, że prezentowane w nim materiały będą miały wpływ na dyskusję dotyczącą polskich priorytetów w zakresie walki z terroryzmem, które zostaną przyjęte do realizacji w trakcie kolejnej prezydentury Polski w Radzie UE w pierwszej połowie 2025 r. Poprzednie polskie przewodnictwo w antyterrorystycznych grupach roboczych zostało uznane przez ekspertów w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego z krajów UE za jedno z najlepszych w latach 2010–2020.

Redaktor naczelny
dr Damian Szlachter